

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА ІМЕНІ
ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
27 серпня.2025 року,
протокол № 1

Перша проректорка, голова методичної
ради університету, кандидатка наук з
державного управління, доцентка

_____ Ірина КОВТУН

27 серпня 2025 року

м.п.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
ІСТОРІЯ ОСНОВНОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
(Англійська мова)
для підготовки на першому (освітньому) рівні
здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавра
за спеціальністю 035 Філологія
спеціалізацією 035.041 Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська
галузі знань 03 Гуманітарні науки**

м. Хмельницький
2025

РОЗРОБНИК:

Доцентка кафедри мовознавства,
кандидатка педагогічних наук, доцентка
26 серпня 2025 року

_____ Галина ЛИСАК

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри мовознавства
26 серпня.2025 року, протокол № 1

Завідувачка кафедри мовознавства,
докторка педагогічних наук, професорка
26 серпня 2025 року

_____ Ольга НАГОРНА

Деканеса факультету управління та економіки,
кандидатка економічних наук, доцентка
26 серпня 2025 року

_____ Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

ЗМІСТ

	Стор.
1. Структура вивчення навчальної дисципліни	– 4
1.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 4
1.2. Лекції (<i>теми і плани</i>)	– 5
1.3. Практичні заняття	– 6
1.4. Самостійна робота студентів	– 20
1.5. Індивідуальні завдання	– 25
1.6. Підсумковий контроль	– 26
2. Схема нарахування балів	– 28
3. Рекомендовані джерела	– 29
4. Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 30

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин												
		Денна форма						Заочна форма навчання						
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі					
			Лекції	Сем.	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем.	Лабор.	Ін.зав.	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
1	Історична лінгвістика. Прото-германська мова. Основні історичні події давньоанглійського періоду	17,5	2	4			11,5	–	–	–	–	–	–	
2	Фонемний склад давньоанглійської мови	17,5	2	4			11,5	–	–	–	–	–	–	
3	Морфологія та синтаксис давньоанглійського періоду	17,5	2	4			11,5	–	–	–	–	–	–	
4	Основні історичні події середньо англійського періоду. Основні характеристики системи голосних середньо англійського періоду	17,5	2	4			11,5							
5	Граматична будова мови середньоанглійського періоду	17,5	2	4			11,5							
6	Лексичні, фонетичні та синтаксичні особливості новоанглійського періоду	17,5	2	4			11,5							
	Усього годин	105	12	24			69	–	–	–	–	–	–	

1.2. Лекційні заняття

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	2	3	4
1.	Історична лінгвістика. Прото-германська мова. Основні історичні події давньоанглійського періоду	2	-
1.1	Історична лінгвістика.		
1.2	Класифікація германських мов.		
1.3	Основні періоди в історії англійської мови. Ключові історичні події давньоанглійського періоду..		
2.	Фонемний склад давньоанглійської мови	2	-
2.1	Історичні передумови давньоанглійського періоду.		
2.2	Механізми лінгвістичних змін. Фонемний склад давньоанглійської мови.		
2.3	Кількісні та якісні зміни системи голосних та приголосних давньоанглійської мови.		
3.	Морфологія та синтаксис давньоанглійського періоду	2	-
3.1	Морфологія давньоанглійського періоду.		
3.2	Іменник: граматичні категорії: категорія роду, числа, відмінка		
3.3	Прикметник: граматичні категорії, типи відмінювання: слабка та сильна відміна.		
3.4	Граматичні категорії дієслова у давньоанглійських період.		
3.5	Синтаксис давньоанглійського періоду.		
4.	Основні історичні події середньо англійського періоду. Основні характеристики системи голосних середньо англійського періоду	2	-
4.1	Основні історичні події середньо англійського періоду .		
4.2	Фонемний склад мови середньо англійського періоду.		
4.3	Діалекти середньо англійського періоду. Розвиток лондонського діалекту.		
4.4	Основні характеристики системи голосних та приголосних звуків середньо англійського періоду.		
5.	Граматична будова мови середньоанглійського періоду	2	-
5.1	Граматична будова мови середньоанглійського періоду. Перехід до невільованих закінчень.		
5.2	Зміни у граматичних категоріях іменника середньо англійського періоду.		
5.3	Прикметник. Займенник.		
5.4	Дієслово. Розвиток часової системи англійської мови . Розвиток часової системи англійської мови .		
5.5	Синтаксис середньоанглійського періоду.		
6.	Лексичні, фонетичні та синтаксичні особливості новоанглійського періоду	2	-
6.1	Основні історичні події новоанглійського періоду. Історичне підґрунття до стандартизації англійської мови.		
6.2	Зміни системи голосних. Великий зсув голосних. Розвиток середньо англійських коротких голосних.		
6.3	Система приголосних ново англійського періоду. Вокалізація "r".		
6.4	Зміни граматичної будова мови новоанглійського періоду.		
6.5	Словниковий склад мови новоанглійського періоду.		
	Усього	12	-

1.3. Практичні заняття

Практичні заняття 1-2

Тема 1. Історична лінгвістика. Прото-германська мова. Основні історичні події давньоанглійського періоду

Питання для усного опитування та дискусії

1. **The Subject of History of English.**

Give the definition of history of English. What is the purpose of history of English? Speak on the synchronic and diachronic aspects of the study of the historical development of the language. Characterize the main methods applied to the study of language history.

2. **The position of English in the system of the Indo-European family of languages.**

What is meant by the statement that two languages are 'related'? Explain the relations between English and German, English and French, English and Ukrainian. What is a language family? Enumerate the main groups of languages of the Indo-European family. What is the accepted understanding of the term 'parent language'? What is the parent language of English? of Spanish? of all Indo-European languages?

3. **Chief characteristics of Germanic languages.**

Give account of main characteristics of Germanic languages in phonetics, grammar and lexicon.

4. **Periods in the history of English.**

Speak on the commonly accepted periodization of English. What criterion of periodization did H. Sweet suggest? Characterize the distinguishing features of OE, ME and MnE.

Аудиторна робота

Виконання студентами усних та письмових завдань з теми:

Верба Л.Г. Історія англійської мови. – Вінниця: Нова Книга, 2012. — 296 с.

Brinton L. J. The English Language: A Linguistic History / L. J. Brinton, L. K. Aronoff. — Toronto : Oxford University Press, 2006. — 522 p.

Baugh A. C. A History of the English Language / A. C. Baugh, T. Cable. — 5th ed. — London : Routledge, 2002. — 447 p.

Oral assignments:

1. **Mini-debate:** Can we still see traces of Old English in Modern English? Give examples to support your opinion.

2. **Timeline task (group work):** Build a timeline showing the main periods in the history of English (Old English, Middle English, Modern English). Describe the key features of each stage.

Practical assignments:

1. **Short essay** (150–200 words): Why should learners of English study its historical development?

2. **Comparative table:** Create a table comparing Old English, Middle English, and Modern English in terms of phonology, grammar, and vocabulary.

3. **Practical assignments:** What is the time of the written records below?

1). Hwæt wē Gār-Dena in zēardazum

Đēod cyninza þrym zefrūnon,

hū ðā æþelinȝas allen fremedon. (Beowulf)

2). Whan that Aprill with his shoures soote
The droghte of March hath perced to the roote,
And bathed every veyne in swich licour,
Of which vertu engendred is the flour;...
Thanne longen folk to goon on pilgrimages. (The Canterbury Tales)

3). So shaken as we are, so wan with care,
Find we a time for frightened peace to pant,
And breathe short-winded accents of new broils
To be commenced in strands afar remote. (Henry IV)

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є:

- Historical linguistics
- Germanic language family
- West Germanic branch
- Old English (Anglo-Saxon)
- Middle English
- Modern English
- Sound shift
- Inflection (morphological change)

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- The goals and scope of the History of the English Language as a discipline: understand how historical linguistics helps trace the development of vocabulary, grammar, and sound systems in English.
- The classification of English within the Germanic language family: recognise key phonological, morphological, and lexical features that connect English to other West Germanic languages such as German and Dutch.
- The concept and significance of periodisation: learn how and why linguists divide the history of English into Old English, Middle English, Early Modern English, and Modern English, and what defines each period.
- Major historical influences on the English language: be aware of key events such as the Anglo-Saxon settlement, Viking invasions, the Norman Conquest, and the Renaissance, and how they shaped the language.
- Key linguistic changes across periods: identify examples of changes in vocabulary (e.g., loanwords), grammar (loss of inflections), pronunciation (Great Vowel Shift), and spelling.

Практичне заняття 3-4

Тема 2. Фонемний склад давньоанглійської мови / Old English Phonetic Changes

Питання для усного опитування та дискусії

1. **Historical background of the Old English period.**

What are the main historical events that influenced the development of Old English?

Who were the Anglo-Saxons, and what role did they play in shaping the English language?

2. **The dialects of Old English.**

What were the main dialects of Old English?

Which dialect formed the basis of the written Old English standard and why?

3. **Old English alphabet and pronunciation.**

What was the OE writing system like?

What are the main differences between the OE alphabet and the Modern English one?

4. **Old English phonetic changes.**

What phonetic changes characterized Old English?

Define and explain the following phenomena:

Breaking and diphthongization

I-mutation (umlaut)

Palatalization

Lengthening of vowels

H-dropping and consonant reduction

5. **Impact of phonetic changes on morphology.**

How did OE phonetic changes affect the grammatical system of the language?

Аудиторна робота

Виконання студентами усних та письмових завдань з теми:

Верба Л.Г. Історія англійської мови. – Вінниця: Нова Книга, 2012. — 296 с.

Brinton L. J. The English Language: A Linguistic History / L. J. Brinton, L. K. Aronoff. — Toronto : Oxford University Press, 2006. — 522 p.

Baugh A. C. A History of the English Language / A. C. Baugh, T. Cable. — 5th ed. — London : Routledge, 2002. — 447 p.

Oral Assignments

1. **Group discussion:**

How did the historical events of the 5th–11th centuries (e.g. Anglo-Saxon settlement, Christianisation, Viking invasions) shape the vocabulary and phonetics of English?

2. **Problem-solving task:**

In pairs, identify which OE phonetic change applies to a list of example words (e.g. *bōc, feet, niht*). Explain the process behind each transformation.

3. **Mini-presentation:**

Each student chooses one OE phonetic change and gives a 3-minute explanation with examples and Modern English equivalents.

Practical Assignments

1. **Short written analysis (100–150 words):**

Choose one OE phonetic process and explain how it influenced the development of both the sound and meaning of Modern English words.

2. **Timeline task:**

Create a short timeline showing the major phonetic changes during the OE period and note approximate dates and examples.

3. **Phonological transcription exercise:**

Transcribe a short OE text phonetically using reconstructed pronunciation (provided in class or in textbook), then compare to the modern version.

4. **Pronunciation Practice in Old English:**

How is the letter ȝ pronounced in the following words: *zēre*, *twentiȝ*, *zeweorc*, *burȝware*?

How is the letter c pronounced in the following words: *micel*, *zeweorc*, *cyninȝes*, *ēac*?

What sounds did the letter þ denote in the following words: *þȝ*, *þā*, *þæt*, *þār*, *ōþres*?

5. **Explanation of phonetical changes:** Explain what consonant or vowel changes are illustrated by the following pairs of words: *selh* > *seolh* (*seal*); *wild* > *wīld*; *hnutiȝ* > *hnyte* (*nuts*); *scæl* > *sceal* (*shall*); *wærm* > *wearm* (*warm*); *mūsiz* > *mȝs* (*mice*); *hohan* > *hōn* (*to hang*); *sterra* > *steorra* (*star*); *scacan* > *sceacan* (*to shake*); *zefan* > *ziefan* (*to give*); *climban* > *clīmban* (*to climb*); *melcan* > *meolcan*; *cæter* > *ceaster*; *ealdira* > *ieldre*; *scort* > *sceort*; *wōpian* > *wēpan*; *zeldan* > *zieldan*; *scāp* > *scēap* (*sheep*); *namian* > *nemnan*; *munp* > *mūp*; *sæzde* > *sēde*; *climban* > *clīmban*; *wifman* > *wimman*.

6. State on what syllable the stress falls in the following words: *under-ȝietan*, *a-ȝān*, *āzan*, *clēofan*, *ze-būan*, *æt-liczan*, *of-hēran*, *ofer-cuman*, *sund+pleȝa*, *sweȝl+condell*.

7. **Translation exercise.** Translate the text into English and Ukrainian. Make its phonetic analysis. Find the runic characters in the text.

On þȝ ylcan* zēre worhte sē foresprecena here zeweorc bē Lyzan twentiȝ mīla būfan Lundenbyriȝ. Þa þæs on sumera fōron micel dæl þāra burȝware ond ēac ōþres folces þæt hīe zedȝdon æt þāra Deniscan zeweorce, ond þær wurdon zefliēmde, and fēower cyninȝes þeznas ofslezene.

(the Parker Chronicle)

Glossary to the text:

on *prep.* on

þȝ ylcan zēre – that very year

zēar *n. neut. a.* year

wyrcaŋ, wircaŋ, (*prt. worhte*) *vv. 1* to prepare, perform, do, make, work

sē *dem.pron.* this

fore-sprecana *sv. 5* (*past. part. foresprecena*) before-mentioned

here *n. m. ja.* (*Gen. her(i)zes*) predatory band, troop, the Danish army;

zeweorc *n. neut. a.* work, fortress

bē *prep.* in, on

Lyzan *n.* river Lea

twentiȝ *num.* twenty

mīl *n. f. ō.* mile

būfan *prep.* above

Lundenbyriȝ *n.* London

Þa þæs *adv. phrase* then

sumer *n. m. a.* summer

farana *sv. 6* (*pret. fōron*) to go, to travel

micel *adj. / adv.* much

dæl *n. m. i.* part

burȝware *n.* citizens of the town

ond, and *conj.* and
ōþer, ōþres *pron.* other
folc *n. neut. a.* folk, people
ēac *conj.* also, moreover
zedōn *irr. v. (past zedydon)* to do, to reach
Þær *adv.* there
wurdon, weorþan *sv. 3* to become
zeflieman *wv. 1 (past zefliemde)* to drive away
sum *pron.* some
feower *num.* four
cyninȝ *n. m. a.* king
þezn *n. m. a.* a warrior, a servant
ofslezene, slēan *sv. 6* to slay

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є:

- Historical background
- Anglo-Saxon invasion
- Old English dialects
- Breaking
- Palatalization
- I-mutation (umlaut)
- Sound lengthening
- Consonant loss
- Monophthong / diphthong
- Vowel shift

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- Connection between historical events and linguistic development: Understand how invasions, settlements, and cultural shifts influenced pronunciation and vocabulary.
- Recognition of Old English dialect variation: Identify features that distinguish West Saxon from other dialects (e.g. Northumbrian, Mercian, Kentish).
- Understanding phonological processes: Learn to describe phonetic changes systematically and recognize patterns of vowel/consonant evolution.
- Tracing modern English words to OE roots: Practise identifying how present-day words evolved from OE forms via specific phonetic developments.
- Understanding the role of Christianisation and Latin influence: Examine the introduction of Latin-based religious vocabulary and changes in written language.

Практичне заняття 5-6
Тема 3. Морфологія та синтаксис давньоанглійського періоду /
Morphology and Syntax of Old English

Питання для усного опитування та дискусії

1. **Parts of Speech in Old English**

What parts of speech existed in Old English? How do they compare to those in Modern English?

2. **Old English Noun Morphology**

What grammatical categories did OE nouns express? Describe the system of noun declensions. What are the main noun classes in OE?

3. **OE Adjectives and Agreement**

How did OE adjectives agree with nouns? Explain the difference between strong and weak adjective declensions.

4. **OE Pronouns and Articles**

Describe the personal pronoun system in OE. What grammatical categories did they mark? How did the definite article function in OE?

5. **OE Verbs: Categories and Conjugations**

What were the main grammatical categories of verbs in Old English? Explain the difference between strong and weak verbs. What tenses and moods were used?

6. **Word Order and Syntax in OE Sentences**

What was the typical word order in OE? What factors influenced syntactic structure?

7. **Inflectional System and Language Typology**

How does the highly inflected nature of OE affect its syntactic flexibility?

Аудиторна робота

Виконання студентами усних та письмових завдань з теми:

Верба Л.Г. Історія англійської мови. – Вінниця: Нова Книга, 2012. — 296 с.

Brinton L. J. The English Language: A Linguistic History / L. J. Brinton, L. K. Aronik. — Toronto : Oxford University Press, 2006. — 522 p.

Baugh A. C. A History of the English Language / A. C. Baugh, T. Cable. — 5th ed. — London : Routledge, 2002. — 447 p.

Oral Assignments:

1. **Mini-presentation:** Present one OE part of speech (e.g., noun, verb, pronoun) and explain its inflectional system with examples.

2. **Group task – Morphological Analysis:** In groups, analyze the grammatical features (case, number, gender, tense, etc.) of selected OE sentences.

3. **Discussion:** How did the OE inflectional system help the listener understand sentence meaning even with a relatively free word order?

Practical Assignments:

1. **Declension Table Task:** Fill in a paradigm of an Old English noun (e.g., *stān* ‘stone’ - masculine a-stem) across four cases and two numbers.

2. **Verb Conjugation Exercise:** Conjugate an OE strong verb (e.g., *bindan* ‘to bind’) and a weak verb (e.g., *lufian* ‘to love’) in the present and past tense.

3. **Translate and Analyze:** Translate the following OE sentence and label its morphological elements (case, number, tense, etc.):

Se cynig geseah þone wer mid þære sweorde.

4. **Syntax Practice:** Rearrange OE words into grammatically correct sentences and explain your word order choice.

5. **Translation exercise.** Translate the following text into English and Ukrainian. Determine the case, number and gender of nouns in the text.

Þā þæs on hærfeſte þā wicode ſē cyng on nēaweste byriȝ, þā hwīle þe hīe hire corn ȝerȳpan, þæt þā Deniscan ne mehton þæs rīpes forwiernan. Þā ſume dæȝe rād ſē cyng ūp bē þæ re ſæ and ȝehawade hwær mon mehte þā eā forwyrcean þæt hīe ne mehton þā ſcipu ūtbrengan.

(The Anglo-Saxon Chronicle)

Glossary to the text:

Þā *adv.* then;

hærfeſt *n.m.a.* harvest;

wician *wv.* 2 to dwell; to stay;

cynȝ, cyninȝ *n.m.a.* king;

nēawest *n.f.ō.* nearness, neighbourhood;

byriȝ *dat.* of burȝ *n.f.cons.* town;

þā hwīle þe *adv.* while;

hīe *pron.* they **hīre** *pron.* their;

corn *n.neut.a.* corn;

ȝerȳpan, ȝerīpan *sv.1* to reap;

þæt *conj.* That;

Denisca *adj.* Danish; Danes *pl.* of Dene *n.m.i.* the Danes;

ne *particle* not;

maȝan *pret.-pres. v.* (*Past Sg.* meahte, mehte; *Past Pl.* mehton) may, might;

forwiernan *wv. 1* to prevent;

sum *pron.* some;

dæȝ *n.m.a.* day;

rīdan *sv. 1* (*Past Sg.* rād) to ride;

ūp, ūpp *adv.* up;

bē *prep.* by, near;

ſæ *n.f.i.* sea;

ȝehawian *wv.2* to look at, to observe, to reflect;

hwær *adv.* where;

mon, mann *n.m.cons.* man;

eā *n.f.cons.* water, river;

forwyrcean, forwyrcean *irr. wv.1* to block;

ſcip *n.neut.a.* ship;

ūtbriȝan, ūtbrenȝan *irr.v.* to bring out.

6. **Translation exercise** Translate the following text into English. Write out the numerals from the text

ſē wudu iſ eāſtlanȝ and weſtlanȝ hund twelftiȝes mīla lanȝ oððe lenȝra and Briȝiȝes mīla brād. ſēo eā þe wē ær ymbe ſpræcon liþ ūt of þām wealda.

(The Parker Chronicle)

Glossary to the text:

sē *dem. pron.* this

wudu *n. m. n.* wood, forest

eāstlanȝ *adv.* along to the east

westlanȝ *adv.* along to the east

hund twelftiz *num.* one hundred and twelve

mīl *n. f. ḡ.* mile

oððe *conj.* or

lanȝ *adj.* long

þritiz *num.* thirty

brād *adj.* broad

sēo *dem. pron. f.* that

eā *n. f. cons.* river

þe *rel. particle* with

wē *pers. pron.* we

ǣr *adv.* before, earlier

ymbe *prep.* about

sprecan *sv. 5 (p.t.pl. spræcon)* to speak

liczan *sv. 5 (3rd pers. Sg. liþ.)* to lie, to rest

ūt *adv.* out

þām *dem. pron.* that

weald *n. m. a.* forest

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є:

- Inflection
- Declension and conjugation
- Strong vs. weak verbs/adjectives
- Case, gender, number
- Mood, voice, tense
- Subject-verb-object order
- Syntactic flexibility

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- The OE system of declensions and conjugations: Understand how case, gender, number, tense, mood, and person were expressed morphologically.
- Types of OE verbs and adjectives: Be able to distinguish between strong/weak and their corresponding patterns.
- Impact of inflection on syntax: Analyze how rich morphology allowed more flexibility in word order compared to Modern English.
- Contrast with Modern English: Observe what aspects of OE grammar disappeared over time and how this affected the syntax and morphology of MnE.

- Practice with real texts: Apply knowledge of OE morphology and syntax by working with original OE sentences and identifying their grammatical structure.

Практичне заняття 7-8

Тема 4. Основні історичні події середньоанглійського періоду. Основні характеристики системи голосних середньоанглійського періоду / Main historical events of the Middle English period. Main characteristics of the vowel system of the Middle English period

Питання для усного опитування та дискусії

1. **Historical context of the Middle English period.**

What major historical events marked the transition from Old English to Middle English? What were the political and social effects of the Norman Conquest (1066)? How did it influence the English language?

2. **Norman influence on English.**

How did Norman French affect the vocabulary and syntax of English? What domains of life did loanwords from French primarily concern?

3. **Middle English vowel system.**

What are the most significant changes in the vowel system from Old English to Middle English? Describe the process of monophthongization and diphthongization during this period.

4. **Sound changes and phonological features.**

What is Open Syllable Lengthening? How did vowel reduction in unstressed syllables affect morphology? What happened to inflectional endings?

5. **Dialectal diversity in Middle English.**

What were the main dialects of Middle English? Why is the London dialect especially important for the later development of English?

Аудиторна робота

Виконання студентами усних та письмових завдань з теми:

Верба Л.Г. Історія англійської мови. – Вінниця: Нова Книга, 2012. — 296 с.

Brinton L. J. The English Language: A Linguistic History / L. J. Brinton, L. K. Aronoff. — Toronto : Oxford University Press, 2006. — 522 p.

Baugh A. C. A History of the English Language / A. C. Baugh, T. Cable. — 5th ed. — London : Routledge, 2002. — 447 p.

Oral assignments:

1. **Mini-debate:** "The Norman Conquest: A catastrophe or a blessing for the English language?" Argue for or against the idea with historical and linguistic evidence.

2. **Group analysis task:** Study a short Middle English passage (e.g., from *The Ancrene Wisse* or *Cursor Mundi*). Identify and explain features of the vowel system.

3. **Dialect map activity:** In groups, research and present one Middle English dialect, its features, and a sample text (Northumbrian, Kentish, East Midlands, etc.).

Practical assignments

1. **Comparative chart:** Compare the vowel systems of Old English and Middle English. Provide examples to illustrate key changes (e.g., OE *stān* → ME *stone*).

2. **Short written analysis (150–200 words):** Explain the linguistic consequences of the loss of final -e in Middle English.

3. **Text analysis.** Comment on the following fragment. Find French diagraphs in the text. Explain their existence and identify what sounds they denote.

Upon a day bifel, that he (Melibeus) for his desport is went in-to the feeldes him to pleye. His wys and eek his doghter hath he left inwith his hous, of which the dores weren fast y-shette. Three of his olde foos han it espied entered, and betten his wys, and wounded his doghter with five mortal woundes.

(The Tale of Melibee)

3. Word Evolution Task.

– *Identify and explain phonological and morphological changes in word development from OE to ME.: OE dæȝ > ME day; OE þæt > ME that; OE pleȝien > ME playen; OE hūs > ME hous; OE wifes > ME wives; OE dohtor > ME doghter; OE mæȝden > ME maiden; OE sæȝde > ME saide; OE hefiȝ > ME hevy; OE hālīȝ > ME holy; OE sezlian > ME seylen.*

– *Explain when and why was the lengthening of the vowel in the following words: mind, find, mild, feld, bindan, climban, ald, name, hopen, care, mete, beren, nose.*

– *Explain why the shortening of the vowels took place in the following words: cēpte > kepte, twēntīȝ > twenty, wīsdōm > wisdom, sōft > soft, dūst > dust.*

– *Write ME form of the following OE word: hwā, drīfan, sceall, slāpan, nū, fōt, ðrote, etan, duru, hwæt, hwȳ, þæt, niht.*

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є:

- Middle English
- Norman Conquest
- Loanwords
- Vowel reduction
- Open Syllable Lengthening
- Diphthongization
- London dialect
- Dialectal variation

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

– *Historical background: Understand how the Norman Conquest, feudalism, and the Hundred Years' War affected the sociolinguistic situation in England.*

– *Lexical borrowing: Identify the areas of vocabulary (law, government, fashion, etc.) where French influence was most significant.*

– *Phonological shifts: Focus on vowel changes such as the lengthening of vowels in open syllables and diphthong formation.*

– *Loss of inflections: Observe how sound reduction and loss of final vowels contributed to the weakening of the inflectional system.*

- Emergence of a standard: Understand the role of the London dialect and Chancery English in setting the stage for Early Modern English.

Практичне заняття 9-10

Тема 5. Граматична будова мови середньоанглійського періоду/ **Grammatical Structure of the Middle English Period**

Питання для усного опитування та дискусії

1. **General characteristics of Middle English grammar**

What were the major grammatical changes from Old to Middle English? Discuss the decline of the inflectional system and the increasing importance of word order.

2. **The noun system in Middle English**

How many grammatical cases remained in Middle English? How did the system of noun declensions simplify compared to Old English?

3. **The pronoun system in Middle English**

What changes occurred in the personal pronoun system? What new forms appeared? How did the plural pronouns change under the influence of Scandinavian languages?

4. **Verb system changes in Middle English**

Compare strong and weak verbs in Old and Middle English. What new tendencies emerged in verb conjugation?

5. **The development of the definite article and auxiliary verbs**

How did the definite article become fully grammaticalized? What auxiliary verbs started to play an important role in expressing tense and aspect?

Аудиторна робота

Виконання студентами усних та письмових завдань з теми:

Верба Л.Г. Історія англійської мови. – Вінниця: Нова Книга, 2012. — 296 с.

Brinton L. J. The English Language: A Linguistic History / L. J. Brinton, L. K. Aronoff. — Toronto : Oxford University Press, 2006. — 522 p.

Baugh A. C. A History of the English Language / A. C. Baugh, T. Cable. — 5th ed. — London : Routledge, 2002. — 447 p.

Oral assignments:

1. **Mini-presentation:**

Compare the noun and verb systems of Old English and Middle English. Provide examples to show how they changed.

2. **Group discussion:**

Why did Middle English lose most of its inflections? What historical and linguistic factors contributed to this change?

Practical assignments:

1. **Transformation task:** Rewrite Old English noun phrases using Middle English morphology: e.g., *se cyninges sunu* → *the kinges sone*

2. **Case system reduction exercise:** Match OE sentences with their ME equivalents and explain the disappearance of grammatical case distinctions.

3. **Verb classification task:** Sort the following verbs into weak and strong categories based on their Middle English past tense forms: *maken, binden, helpen, tellen, drinken, werken, fallen, loven*

4. **Fill-in-the-gap task:** Complete ME sentences with correct personal pronouns, articles, and verb forms:

- ___ king yaf ___ knyght a swerd.
- Whan ___ sonne shoon, she wente to ___ garden.

5. **Pronoun evolution table:** Create a table showing changes in personal pronouns from OE to ME (e.g., *hē, hēo, hit* → *he, she, it*).

6. **Text analysis.** Read the sentences, point out the verbs and comment on their form:

And Arcite is exiled upon hes heed
 For ever-mo as out of that contree,
 Ne never-mo he shal his lady see.

At naght was come into that hostelrye
 Wel nyne and twenty in a compaignie.

He shal tellen othere two tales,
 Of adventures that whilom han bifalle.

7. **Text analysis.** Read and translate the text. Find the nouns in the following text. Define their form in the text. Give plural forms.

But of o thing I warne thee ful right,
 Be wel avysel, on that ilke night
 That we ben entered in-to shippes bord
 That noon od us ne speke nat a word.

(The Miller's Tale)

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є:

- Case simplification
- Strong and weak verbs
- Inflectional decay
- Grammaticalization
- Word order
- Periphrasis
- Analytic construction

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- Inflectional loss: Understand how and why grammatical endings were reduced and eventually replaced with prepositions, word order, and auxiliary verbs.
- Shift from synthetic to analytic structures: Observe how English grammar became less reliant on morphology and more dependent on syntax.

- Influence of contact languages: Recognize how Norse and Norman French accelerated grammatical simplification.
- Pronoun development: Track the evolution and standardization of the pronoun system.
- Verb regularization: Learn how irregular verbs became regular and how auxiliary verbs began forming future and perfect tenses.

Практичні заняття 11-12

Тема 6. Лексичні, фонетичні та синтаксичні особливості новоанглійського періоду / Lexical, phonetic and syntactic features of the New English period

Питання для усного опитування та дискусії

1. **What is meant by the Modern English period?**

When does it begin and what historical events mark its beginning? What are the internal and external factors that influenced the English language in this period?

2. **Phonetic features of Early Modern English (EModE):**

What was the Great Vowel Shift? How did it affect long vowels? Provide examples of vowel changes from Middle to Modern English.

3. **Lexical developments in the Modern English period:**

What were the major sources of new vocabulary during this period? Discuss borrowings from Latin, Greek, French, and other languages. What role did the Renaissance and colonial expansion play?

4. **Syntactic changes in Modern English:**

How did the sentence structure and word order become more fixed? What changes occurred in the use of auxiliaries, the passive voice, and question forms?

5. **Standardisation and codification:**

What is meant by language standardisation? How did the invention of the printing press, dictionaries (e.g. by Samuel Johnson), and grammar books contribute to this process?

Аудиторна робота

Виконання студентами усних та письмових завдань з теми:

Верба Л.Г. Історія англійської мови. – Вінниця: Нова Книга, 2012. — 296 с.

Brinton L. J. The English Language: A Linguistic History / L. J. Brinton, L. K. Aronoff. — Toronto : Oxford University Press, 2006. — 522 p.

Baugh A. C. A History of the English Language / A. C. Baugh, T. Cable. — 5th ed. — London : Routledge, 2002. — 447 p.

Oral assignments:

1. **Mini-presentation:** Explain the nature and significance of the Great Vowel Shift with examples from modern English pronunciation.

2. **Group discussion:** Why was the Early Modern English period crucial for the vocabulary expansion of English? How did contact with other cultures affect the language?

Practical assignments:

1. **Vowel shift chart:** Fill in a chart showing the changes in pronunciation of long vowels before and after the Great Vowel Shift. Example:

| Middle English | Early Modern English | Modern English | Example Word |

--	--	--	--

| [i:] | [əɪ] | [aɪ] | *time* |

2. **Word origin task:** Classify the following Modern English words by origin (Latin, French, Norse, Anglo-Saxon): *justice, skirt, garden, biology, brother, ballet, school*
3. **Lexical enrichment task:** Match Renaissance-era loanwords with their original languages and meanings. e.g., *encyclopaedia (Greek), portrait (French)*
4. **Syntactic analysis:** Compare sentence structures from Early Modern English (e.g. Shakespeare) and Present-Day English. Identify changes in word order and use of auxiliaries.
5. **Translation task:** Modernise the following Early Modern English sentences into current English:
 - *Methinks the lady doth protest too much.*
 - *What light through yonder window breaks?*
 - *Thou art more lovely and more temperate.*

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є:

- Great Vowel Shift
- Standardisation
- Borrowing
- Lexical enrichment
- Periphrastic constructions
- Auxiliary verbs
- Codification
- Fixed word order

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- The phonological impact of the Great Vowel Shift: understand how it reshaped the English sound system and led to major discrepancies between spelling and pronunciation.
- The role of external influences in vocabulary growth: learn how English absorbed new terms due to the Renaissance, scientific discoveries, and colonialism.
- The development of syntactic patterns: track how English moved from a flexible word order to a more rigid SVO structure and adopted new auxiliary constructions.
- Standardisation of spelling and grammar: recognise the influence of printing, dictionaries, and grammarians in unifying the English language.
- Lexical stratification: be able to identify and explain layers of vocabulary based on origin and register (native, borrowed, technical, poetic, etc.).

1.4. Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів є однією з форм оволодіння матеріалом із навчальної дисципліни «Історія основної іноземної мови». Виконання самостійної роботи дозволяє студентам розвивати самостійне мислення, поглиблювати засвоєні теоретичні знання, опанувати практичні навички в галузі екологічного управління.

Самостійна робота із навчальної дисципліни «Історія основної іноземної мови» складається з двох окремих завдань: письмових робіт по 6 темах та однієї індивідуальної роботи. Письмова робота та індивідуальне завдання виконується у межах годин, відведених для самостійної роботи навчальним планом.

Студенти виконують письмову роботу та індивідуальну роботу самостійно з одержанням необхідних консультацій від науково-педагогічного працівника протягом семестру. Форма контролю – перевірка письмових робіт та захист індивідуальної роботи.

Тема 1. Історична лінгвістика. Прото-германська мова. Основні історичні події давньоанглійського періоду / **Historical Linguistics. Proto-Germanic Language. Major Historical Events of the Old English Period**

Питання для самостійної роботи

1. What is historical linguistics? What are its main goals and methods?
2. What is the Indo-European language family, and where does English fit within it?
3. What are the distinguishing phonological, morphological, and lexical features of the Germanic branch?
4. What are the key historical events that influenced the development of Old English?
5. What are the main criteria and approaches to periodizing the history of the English language?

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

1. **Read** Chapters 1–2 in *Baugh A. C., & Cable T. (2002). A History of the English Language (5th ed.). Routledge*. Focus on the following:
 - the definition and goals of historical linguistics;
 - the structure of the Indo-European language family and English's place within it;
 - key phonological, morphological, and lexical features of Proto-Germanic.
2. **Create a chronological table** showing the major historical events that influenced the development of English up to the 11th century (e.g., Anglo-Saxon migration, Christianization, Viking invasions).
3. **Write a short essay** (up to 150 words) on one of the following topics:
 - Why is it important to understand the Indo-European origin of English?
 - How did the Anglo-Saxon settlement shape the English language?
4. **Prepare a grammar and vocabulary map** illustrating the main changes from Proto-Germanic to Old English (e.g., sound shifts, inflectional changes, lexical borrowings).
5. **Do a matching exercise:** match Modern English words with their Old English equivalents and explain the sound or form changes (e.g., *house* < OE *hūs*, *day* < OE *dæg*, *that* < OE *þæt*).

Тема 2. Фонемний склад давньоанглійської мови / Old English Phonetic Changes

Питання для самостійної роботи

1. What were the main features of the phonological system of Old English (OE)?
2. What were the most important phonetic changes from Proto-Germanic to OE?
3. What are the effects of i-Umlaut (i-Mutation), Breaking, and Palatalization in OE?
4. How did the OE sound system differ from that of Modern English?
5. What role did stress, vowel length, and diphthongs play in OE phonology?

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

1. **Read the following chapters in Baugh A. C., & Cable T. (2002). *A History of the English Language* (5th ed.). Routledge:**

– *Chapter 3: Old English* (pp. 39–71) – focus on the phonological system of OE and phonetic developments from Proto-Germanic.

– *Chapter 4: Foreign Influences on Old English* (pp. 72–102) – explore phonological consequences of language contact (e.g., Latin, Norse).

2. **Create a table or chart** summarizing the main phonological changes from Proto-Germanic to Old English, including:

3. *i-Umlaut (i-Mutation)*

– *Breaking and retraction*

– *Palatalization of velars*

– *Loss of final vowels and consonants*

4. **Write a short explanation (100–150 words)** of the process of i-Umlaut. Include examples such as: OE *mann* > ME *men*; OE *foet* > ME *feet*.

5. **Phonetic transformation exercise:** Identify and explain the phonetic changes in the following examples:

OE *dæz* > ME *day*

OE *hūs* > ME *hous*

OE *þæt* > ME *that*

OE *mæzden* > ME *maiden*

6. **Compare the OE and MnE vowel systems:**

Create a vowel chart showing long and short vowels in OE.

Identify key differences and note the presence of diphthongs (e.g., *ea*, *eo*, *ie*).

7. **Matching task:** Match Modern English words with their Old English counterparts and describe the phonetic changes:

goose – OE *gōs*

name – OE *nama*

see – OE *sēon*

light – OE *lēoht*

Тема 3. Морфологія та синтаксис давньоанглійського періоду / Morphology and Syntax of the Old English Period

Питання для самостійної роботи

1. What are the main morphological characteristics of Old English nouns, pronouns, and verbs?

2. What were the grammatical categories expressed in OE by inflection?
3. What are strong and weak nouns and verbs in OE? Provide examples.
4. What was the typical word order in Old English sentences?
5. How did OE syntax differ from that of Modern English?

Завдання та методичні рекомендації до виконання самотійної роботи

1. **Read the relevant sections in the textbook:**

Baugh A. C., & Cable T. (2002). *A History of the English Language* (5th ed.). Routledge: Chapter 3: *Old English* – focus on pp. 49–63 (morphology and syntax overview).

Brinton L. J., & Aronoff L. K. (2006). *The English Language: A Linguistic History*. Oxford University Press:

Chapter 4: *Old English: Morphology and Syntax* – pp. 110–136.

2. **Create morphological tables** for the following:
 - OE noun declensions (strong and weak paradigms);
 - OE adjective declensions (strong and weak forms);
 - OE verb conjugations (strong and weak verbs in present and past tense).

Use 2–3 examples per paradigm.

3. **Short written task (up to 150 words):** Explain the difference between strong and weak verbs in Old English. Provide 2–3 examples of each, including their past forms.

4. **Sentence structure analysis:** Analyze the word order in the following Old English sentences. Identify the subject, verb, object, and any fronting elements. Example:

Hwæt wē Gār-Dena in zēardazum þēodcyninza þrym zefrūnon

Sē cyninȝ zefēohte wiþ þā Deniscan.

5. **Transform and translate:** Translate 3 short Old English sentences into Modern English. Focus on the grammatical structure (case usage, verb placement). For example:

Þæt wīf sǣde þām cyninge sōþ.

Hīe hæfdon þā ziefu.

6. **Grammar commentary task:** Prepare a brief grammar commentary (in bullet points) describing the function of inflectional endings in OE. Mention number, case, gender, tense, mood, and person where relevant.

Тема 4. Основні історичні події середньоанглійського періоду. Основні характеристики системи голосних середньоанглійського періоду / Major Historical Events of the Middle English Period. Key Characteristics of the Middle English Vowel System

Питання для самотійної роботи

1. What historical events marked the beginning and the end of the Middle English period?
2. What was the impact of the Norman Conquest (1066) on the English language?
3. How did the contact with Old Norse and French influence the phonetic and lexical development of English?
4. What vowel changes took place during the Middle English period?
5. What are the main differences between Old English and Middle English vowel systems

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

1. **Read Chapters 5–6 in Baugh A. C., & Cable T. (2002). *A History of the English Language* (5th ed.). Routledge. — pp. 120–145.** Focus on the following aspects:
 - historical background and social changes in the Middle English period (esp. Norman Conquest);
 - the process of French and Norse influence on English;
 - vowel changes such as monophthongization, diphthongization, and open syllable lengthening.
2. **Create a timeline of the key events that influenced Middle English (1066–1500).** Include such events as:
 - the Norman Conquest (1066);
 - the reign of Henry II and the Plantagenets;
 - the Black Death;
 - the Hundred Years' War;
 - the rise of the London dialect and Chancery Standard.
3. **Phonological comparison exercise:**
Choose 5–7 Modern English words and trace their development from Old English through Middle English, focusing on vowel changes. Example:
 - OE *dæz* → ME *day*
 - OE *hūs* → ME *hous*
4. **Write a short essay (up to 150 words) on one of the following topics:** How did French influence reshape the English vowel system and spelling? Why was the standardization of pronunciation impossible during the Middle English period?
5. **Do a sound change analysis:** Explain the nature of vowel changes in the following examples. Identify the type of change:
 - OE *sǣ* → ME *see*
 - OE *dēop* → ME *deep*
 - OE *seofon* → ME *seven*
 - OE *hāliz* → ME *holy*

Тема 5. Граматична будова мови середньоанглійського періоду / Grammatical Structure of Middle English

Питання для самостійної роботи

1. What changes in morphology distinguish Middle English from Old English?
2. How did the system of noun declension evolve during the Middle English period?
3. What happened to the grammatical gender system in Middle English?
4. How did verb conjugation and the tense-aspect system change?
5. What major syntactic changes emerged in Middle English sentence structure?

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

1. **Read Chapter 5 in Baugh, A. C., & Cable, T. (2002). *A History of the English Language* (5th ed.). Routledge. — pp. 122–140.** Focus on:
 - loss of inflectional endings;
 - development of fixed word order;
 - changes in verb morphology and noun declension.

2. **Create a table** comparing grammatical categories in Old English and Middle English:
- Nouns (cases, number, gender);
 - Verbs (tense, mood, agreement);
 - Pronouns (personal, demonstrative, relative).
3. **Write a short essay (up to 150 words)** on one of the following topics: Why was the loss of inflection significant for the development of Modern English? How did the Norman Conquest affect the grammar of English?
4. **Analyze the transformation** of the following OE sentences into ME equivalents. Identify and explain the grammatical changes (e.g., loss of endings, change of word order, use of prepositions instead of case endings).
5. **Do a matching task:** match Middle English forms with their Old English predecessors and explain the morphological simplification: e.g. OE *nama* > ME *name*, OE *drizan* > ME *dryen*, OE *cuningas* > ME *kinges*.

Тема 6. Лексичні, фонетичні та синтаксичні особливості новоанглійського періоду /

Lexical, Phonetic and Syntactic Features of the Modern English Period

Питання для самостійної роботи

1. What are the main lexical innovations of the Early Modern and Modern English periods?
2. What major phonetic developments occurred during the Great Vowel Shift?
3. How did the syntax of English change in terms of sentence structure and word order?
4. What is the impact of language contact and borrowing on the vocabulary of Modern English?
5. How did standardization and prescriptive grammar affect the development of Modern English?

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

1. **Read Chapters 6–7 in** Baugh, A. C., & Cable, T. (2002). *A History of the English Language* (5th ed.). Routledge — **pp. 167–215**. Focus on:
 - the Great Vowel Shift and phonological changes;
 - lexical borrowing and enrichment (Latin, French, global languages);
 - syntactic restructuring (increased reliance on word order and auxiliaries).
2. **Make a timeline** of key phonetic and lexical changes from 1500 to present, highlighting:
 - the Great Vowel Shift (GVS);
 - borrowings from Latin during the Renaissance;
 - influence of colonial expansion and global English.
3. **Write a short essay (up to 150 words)** on one of the following topics:
 - The effects of the Great Vowel Shift on Modern English spelling and pronunciation.
 - The role of dictionaries and grammarians in standardizing Modern English.
4. **Compile a list of at least 10 borrowed words** from different languages (French, Latin, Greek, Hindi, etc.), specifying: language of origin; meaning in Modern English; historical context of borrowing.

5. **Transform these Early Modern English sentences into Modern English**, noting changes in syntax, vocabulary, and auxiliary use. Example: EME: *Methinks he doth protest too much.* → ModE: *I think he protests too much.*

1.5. Індивідуальні завдання

У процесі вивчення навчальної дисципліни студенти виконують індивідуальні завдання у вигляді створення презентацій на обрану теми. Індивідуальне завдання у формі презентації обирається студентом на початку семестру і виконується за ustalеними вимогами

Тематики презентацій:

1. The Origins of the English Language: Indo-European Roots
2. The Germanic Roots of Old English
3. The Anglo-Saxon Settlement and Its Impact on Old English
4. The Viking Invasions and Old Norse Influence on English
5. The Norman Conquest and Its Influence on English Vocabulary and Syntax
6. The Development of Middle English: Key Phonological and Morphological Changes
7. The Great Vowel Shift: Causes and Consequences
8. The Rise of Standard English: From Early Modern English to Modern English
9. Latin and French Borrowings in English Vocabulary
10. The Role of the Printing Press in Standardizing English
11. Shakespeare's Contribution to the English Language
12. The Impact of Colonialism on English: Global Spread and Variations
13. Old English Pronunciation and Its Evolution
14. The Influence of Religion on the Development of English: Latin, the Bible, and Church
15. The Role of Dictionaries in Shaping English Language Norms
16. The Evolution of English Spelling: From Old English to Modern English
17. The Evolution of English Syntax: Changes from Old English to Modern English
18. The Role of English in the Modern World: A Global Lingua Franca
19. The Development of English Pronouns and Their Declension in Old English
20. The Impact of Media and Technology on Contemporary English

Вимоги до створення презентації

1. **Структура:** Презентація має містити **титульний слайд** із зазначенням теми, імені(-мен) студента(-ів) та дати. Організуйте презентацію за такими розділами:
 - **Вступ:** Коротко представте тему та поясніть її значущість.
 - **Основний зміст:** Викладіть ключові ідеї, підкріплені прикладами, візуалізаціями чи даними.
 - **Висновки:** Узагальніть основні ідеї та надайте чіткі рекомендації або висновки.
 - **Список джерел:** Вкажіть усі використані джерела інформації (за необхідності).
2. **Зміст:**
 - Тема має бути повністю розкрита, із зазначенням основних аспектів.
 - Використовуйте реальні приклади, щоб проілюструвати ключові ідеї.

- Залучайте додаткові матеріали (статті, дослідження, графіки тощо), якщо це можливо.
- 3. **Дизайн:**
 - Презентація має бути візуально привабливою та читабельною.
 - Використовуйте чіткі заголовки, короткі текстові блоки та візуальні елементи (зображення, графіки, діаграми).
 - Уникайте перенасичення слайдів текстом.
- 4. **Мова:**
 - Використовуйте офіційно-діловий стиль мови.
 - Перевірте текст на граматичні, лексичні та стилістичні помилки.
- 5. **Тривалість презентації:** Презентація має бути розрахована на **5–10 хвилин** доповіді.
- 6. **Виконання:**
 - Підготуйтеся до усного представлення презентації. Будьте готові відповісти на запитання аудиторії.
 - Уникайте читання тексту зі слайдів – акцентуйте увагу на поясненні ключових ідей.
- 7. **Оцінювання:** Презентація оцінюватиметься за такими критеріями:
 - Повнота розкриття теми.
 - Структурованість і логічність викладу.
 - Якість візуального оформлення.
 - Впевненість і чіткість усного представлення.
 - Відповіді на запитання аудиторії.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі письмового іспиту. Структура екзаменаційного білету включає 40 тестових завдань. На іспит виноситься перевірка вивченого матеріалу із пройдених тем.

1.6.1. Приклад екзаменаційного білету

CREDIT CARD № 1

Кожне тестове завдання оцінюється в 1 бал. За правильне виконання завдань може бути нараховано 30 балів

Chose the right answer:

1. The history of the English language begins with the invasion of the Celtic tribes.

- a) yes b) no

2. The Indo-European family of languages is usually treated as falling of _____ branches.

- a) 8 b) 10 c) 12

3. Which language is most closely related to English?

- a) German. b) Dutch. c) Frisian.

4. Periodizations of the history of the English language based on linguistic factors are called ____.

- a) extralinguistic b) intralinguistic

5. What is the Heptarchy?

- a) Saxon invaders
b) kingdoms of Germanic tribes
c) one of Germanic tribes

6. Which is NOT the Germanic dialects?

- a) Northumbrian b) Mercian c) Celtic

7. According to Henry Sweet's intralinguistic periodization, Old English is characterized by:

- a) The period of levelled endings
- b) The period of full endings
- c) The period of borrowed endings
- d) The period of vowel shifts

8. Which conquest is the signing of the *Wedmore Treary* connected with?

- a) Roman.
- b) Norman.
- c) Scandinavian.

9. The Modern English period begins with ___ c.

- a) Norman conquest
- b) Introduction of printing
- c) War of Roses

10. Literary Renaissance took place in ___ c.

- a) 15th
- b) 16th
- c) 17th

11. the runic character stands for sound ____

- a) th
- b) w
- c) j

12. What process did vowels underdo in *zeldan* > *zieldan*?

- a) lengthening of vowel
- b) diphthongization
- c) i-umlaut

13. What consonant changes are illustrated by the following pairs of words: *finf* > *fif*?

- a) Assimilation
- b) Loss of consonant
- c) Palatalization

14. What process did vowels underdo in *fullian* > *fyllan*?

- a) breaking
- b) assimilation
- c) i-umlaut

15. The category of "definiteness-indefiniteness" possessed OE ____.

- a) nouns
- b) adjectives
- c) pronouns

16. The correct graphic form of the OE cardinal numeral '90' is ____.

- a) niȝon
- b) niȝontene
- c) hundniȝontiz

17. Which of the OE verbs is a weak verb?

- a) cēpan
- b) bēon
- c) cunnan

18. The number of classes of the OE strong verb is ____.

- a) 3
- b) 5
- c) 7

19. The degrees of comparison of the *adj.* OE *ȝōd* is: *ȝōd – betera – betst.*

- a) yes
- b) no

20. The OE 'habban' is a/an ____ verb.

- a) weak
- b) strong
- c) anomalous/irregular

21. What process did vowels underdo in *OE wisdōm* > *ME wisdom*?

- a) breaking
- b) shortening
- c) i-umlaut

22. What is the vocalization?

- a). disappearance of the vowel
- b). disappearance of the consonant
- c). consonant becomes a vowel

23. Which number is NOT peculiar to the ME personal pronouns?

- a) singular
- b) dual
- c) plural

24. In ME adjectives and pronouns ____ agree in number with the nouns they modify.

- a) fully
- b) partly
- c) do NOT

25. The OE cardinal numeral *hundniȝontiz* has in ME the graphic form of ____.

- a) nine
- b) nīntene
- c) nīnty

26. Which is true of the ME sentence?

- a) The predicate of the sentence agrees with the subject, repeating the person and the number of the noun or pronoun.
- b) The predicate of the sentence does NOT agree with the subject, though repeats the person and the number of the noun or pronoun.
- c) The predicate of the sentence agrees with the subject, but does NOT repeat the person and the number of the noun or pronoun.

27. Which is NOT a productive means of forming degrees of comparison in MoE?

- a) suffixation
- b) analytical
- c) vowel interchange

28. Which is NOT a declinable part of speech in MoE?

- a) noun
- b) pronoun
- c) adjective

29. Which ME form of the verb was lost or became archaic in early MoE?

- a) That of the 1st person singular.
- b) That of the 2nd person singular.
- c) That of the 3rd person singular.

30. Which example illustrates 'the Great Vowel Shift'?

- a) ME *super* > MoE *supper*.
- b) ME *lak* > MoE *lake*.
- c) ME *helpe* > MoE *help*

31. Middle English was ____ type of language.

- a) synthetic
- b) inflected
- c) analytical

32. The number of classes of the OE strong verb is ____.

- a) 3
- b) 5
- c) 7

33. The OE 'habban' is a/an ____ verb.

- a) weak
- b) strong
- c) anomalous/irregular

34. Numeral *siextēne* stands for ____.

a) 6 b) 16 c) 60

35. Which noun stems belong to the strong declension?

- a) n-stems
 b) a-stems, ð-stems, i-stems
 c) r-stems and es-stems
 d) Only masculine stems

36. Which is NOT the case of the OE nouns?

- a) Nominative. b) Genitive. c) Instrumental

37. Samuel Johnson published first English Dictionary in _____.

a) 1620 b) 1755 c) 1761

38. Who were the earliest inhabitants of the British Isles?

- a) The Celts. b) The Romans. c) The Anglo-Saxons.

39. Letter "f" in intervocalic position is pronounced as _____.

- a) f b) v c) w

40. Early Germanic [a] > [ea] is called _____.

- a) breaking b) palatal mutation c) i-umlaut

Схема нарахування балів

2.1. Нархування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

Рис. 2.1. Схема нарахування балів студентам

2.2. Обсяг балів, здобутих здобувачем вищої освіти під час **лекцій** з навчальної дисципліни, визначається у пропорційному співвідношенні до кількості відвіданих лекцій. З навчальної дисципліни «Історія основної іноземної мови» передбачено проведення 6 лекційних занять за денною формою навчання. Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№	Форма навчання	Кількість	Кількість відвіданих лекцій
---	----------------	-----------	-----------------------------

з/п		лекцій за планом						
			1	2	3	4	5	6
1.	Денна	6	1,7	3,3	5,0	6,7	8,3	10,0

Загальна кількість балів визначається за формулою:

$$\sum_{л} = \Phi_{л} / \Pi_{л} \times \text{Мах}, \text{ де:}$$

$\sum_{л}$ – загальна кількість балів;

$\Phi_{л}$ – кількість фактично відвіданих лекцій;

$\Pi_{л}$ – планова кількість лекцій, визначена робочою програмою;

Мах – максимальна кількість балів, яку здобувач вищої освіти може отримати за роботу на лекціях.

Кількість балів, здобутих здобувачем вищої освіти під час **семінарських** (практичних, лабораторних) занять з навчальної дисципліни, визначається за формулою:

$$\sum_{с} = (B_1 + B_2 + \dots + B_n) / n \times K, \text{ де:}$$

$\sum_{с}$ – загальна кількість балів;

B – кількість балів, отриманих на одному занятті;

n – кількість семінарських (практичних, лабораторних) занять, визначених робочою програмою;

K – коефіцієнт, який, як правило, дорівнює 7 (для денної форми здобуття освіти) або 6 (для заочної форми здобуття освіти).

Коефіцієнт K може бути іншим з урахуванням специфіки навчальної дисципліни.

За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття здобувачеві вищої освіти до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п. 4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

Обсяг балів за самостійну роботу розподіляється пропорційно за виконання 6 письмових робіт (1 письмова робота по кожній темі). Залежно від їх обсягу та складності, студент може одержати не більше 2 балів. Загалом за виконання самостійної роботи студент денної форми навчання може одержати максимально 20 балів.

Перерозподіл балів, в межах максимально можливої кількості їх одержання за виконану самостійну роботу, наведено в табл. 1.

Таблиця 1. Розподіл балів для самостійної роботи

№ з/п	б тем	Номер теми						Усього балів
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	2	2	2	2	2	2	12
2.	Індивідуальна робота Створення презентації	8						8
	Усього балів							20

За семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового іспиту з навчальної дисципліни «Історія основної іноземної мови», студент денної форми навчання може максимально одержати 40 балів. Шкала визначення кількості балів та критерії оцінювання знань студентів за результатами семестрового контролю, подана Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права., наведено в табл. 2.

Таблиця 2. Розподіл балів для семестрового контролю

№ з/п	Алгоритм нарахування балів	Номер питань екзаменаційного білета / кількість балів			Разом балів
		1	2	3	
1.	Максимальна кількість балів за відповідь на питання	10			
2.	Максимальна кількість балів за відповідь на тестові завдання		20,0	-	20,0
3.	Максимальна кількість балів за виконання практичного завдання		-	10,0	10,0
	<i>Усього балів</i>	10,0	20,0	10,0	40,0

Перерозподіл балів, в межах максимально можливого одержання їх кількості за надані студентами відповіді в письмовій формі на завдання білета, вираховується відповідно до кількості правильних відповідей. Білет містить 40 питань, кожне питання оцінюється в один бал, відповідно максимальна кількість балів, яку може отримати студент – 40 балів.

Підсумовування балів за результатами вивчення навчальної дисципліни здійснюється після проведення семестрового контролю (складання семестрового екзамену).

Семестрова оцінка обчислюється шляхом додавання набраних здобувачем вищої освіти балів з поточного та семестрового контролю.

3. Рекомендовані джерела

3.1. Основні джерела

1. Верба Л.Г. Історія англійської мови. Вінниця: Нова Книга, 2012. 296 с.
2. A History of the English Language / [ed. by R. Hogg, D. Denison]. Cambridge: Cambridge University Press, 2006. 495 p.
3. Barber Ch. Early Modern English / Charles Barber. Edinburgh: Edinburgh University Press, 1997. 280 p.
4. Brinton L. J. The English Language: A Linguistic History / L. J. Brinton, L. K. Aronoff. Toronto Oxford University Press, 2006. 522 p.
5. Downing A. English Grammar: A University Course / A. Downing, Ph. Locke. [2nd ed.]. London, New York Routledge, 2006. 610 p.
6. The Oxford History of English / [ed. by L. Mugglestone]. Oxford: Oxford University Press, 2006. 485 p.
7. The Syntax of Early English / [O. Fischer, A. van Kemenade, W. Koopman, W. van der Wurff]. Cambridge: Cambridge University Press, 2004. 341 p.

3.2. Додаткові джерела

1. Lysak H. The historical development of English: from Old English roots to a global lingua franca. Academia Polonica. Том 72, № 5. 2025. С.344-356.
2. Schlauch V. The English Language of Modern Times (since 1400). Warszawa. London, 2014. 246 p.

3. Smith J. J. Sound Change and the History of English / Jeremy J. Smith. Oxford Oxford University Press, 2007. 196 p.

4. Strang B.A. History of English. London, 1970. 7. The Cambridge History of the English Language/ Cambridge: Cambridge Univ. Press. Vol. 1– 6, 2013.

5. The Handbook of Historical Linguistics / [ed. by B. D. Joseph, R. D. Janda]. Oxford: Blackwell Publishing Ltd., 2003. 881 p.

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <https://bosworthtoller.com/>

Bosworth Toller's Anglo-Saxon Dictionary online

2. <https://www.etymonline.com/>

Online Etymology Dictionary

3. <https://film.britishcouncil.org/resources/film-archive/history-ofthe-english-language>

History of the English Language

4. <https://www.youtube.com/watch?v=dvtVLa4uOYc>

The History of English in 10 Minutes (Open University Films, UK)

5. <https://www.youtube.com/watch?v=dvtVLa4uOYc>

The Entire History of Roman Britain (55 BC - 410 AD) // Ancient Rome Documentary

6. <https://www.uni-due.de/SHE/>

The History of English